

DECLARAȚIE

Congresul Diasporei, ediția a IX-a, 2021

Textul Declarației definește nevoile exprimate și intenția de colaborare continuă, eficientă și clară între diaspora, instituțiile statului și societatea civilă a Republicii Moldova.

Menționând că suntem diferiți, dar suntem un tot întreg, ca popor al acestei țări, eterogenitatea milioaneilor de cetățeni, plecați în afara țării demonstrează doar diversitatea poporului moldovenesc, și nu separarea noastră,

Luând în considerare faptul că oamenii constituie bogăția acestei țări, și că indiferent unde suntem, suntem interesați de ce se întâmplă acasă și activi atât civic, cât și economic, și umanitar, și politic,

Luând act de concluziile Congresului IX al diasporei, determinate în fiecare atelier, pe domeniile de interes pentru cetățeni,

Având în vedere declarația Președintelui Republicii Moldova, a Primului Ministru, a deputaților din diaspora, conform cărora relația de bază cu diaspora este una de grijă și parteneriat, creată și menținută în baza voinței politice clar exprimate, a bunei intenții, a echipei orientate spre sprijinul diasporei și al cetățenilor Republicii Moldova

Noi, participanții la ediția a IX-a a Congresului Diasporei din data de 20-22 august 2021, dorim să consolidăm platforma de colaborare dintre cei plecați din țară și cei rămași în țară, în special cu instituțiile statului, și considerăm că pentru perioada septembrie 2021 - septembrie 2022 este necesar de întreprins următoarele acțiuni:

1. Fortificarea capacităților Biroului Relații cu Diaspora, prin conferirea unui nou statut instituției, autonom, sub forma unei agenții subordonate Guvernului sau altă formă similară
2. Consolidarea unui hub informațional precum emoldovata.gov.md care să unească toate platformele dedicate diasporei. În plus, acest hub ar trebui faciliteze comunicarea nevoilor de resurse umane în instituții publice și membrii diasporei dornici să se implice
3. Serviciile publice trebuie să devină calitative și disponibile tuturor cetățenilor, indiferent de locul în care se află, prin digitalizarea lor și folosirea tehnologiilor informaționale:
  - a. Facilitarea procesului de plată a serviciilor consulare (on-line, ghișee/terminale de plată) disponibile direct în incinta consulatului.

- b. Crearea de servicii electronice accesibile tuturor cetățenilor, inclusiv celor din diaspora cu posibilitatea de livrare a documentelor la domiciliu, inclusiv și peste hotare.
  - c. Extinderea ariei de aplicare a instrumentului MPower (servicii de împuternicire)
  - d. Posibilitate de a obține și a reînnoi semnatura electronica la distanță, inclusiv de peste hotare
4. Îmbunătățirea serviciilor consulare pentru cetățeni prin:
- a. *Deschiderea unor oficii consulare în apropierea centrelor cu o concentrare mare de cetățeni ai Republicii Moldova*
  - b. *Transparentizarea procesului de luare a deciziilor în procesul de deschidere a secției consulare (consultarea cu asociațiile din diasporă), dar și administrarea acestora (programul de lucru, modalitatea de programare, angajarea cetățenilor din diasporă, etc).*
  - c. *Extinderea programului de lucru a consulatelor în zilele libere (conform legislației statului gazdă), astfel încât cetățenii să se poată deplasa fără a lipsi de la muncă.*
  - d. *Transparentizarea angajărilor personalului consular.*
  - e. *Inițierea unor programe de asistență pentru diasporă, lansate în colaborare cu diaspora. Cetățenii au menționat despre disponibilitatea de a crea o listă a persoanelor care pot dedica timp (gratuit sau part-time) pentru a consulta alți cetățeni (ex. consultanță juridică). Ambasadele/Consulatele pot oferi spațiu, dar și informarea cetățenilor despre existența unor astfel de servicii.*
5. Asigurarea dreptului la vot prin crearea infrastructurii tehnologice și ajustarea legislației necesare pentru votul electronic. Implementarea votului electronic sau cel prin corespondență într-un termen maxim de 3 ani
6. Platforme de comunicare online între deputați și diaspora (inclusiv ore de audiență). În plus, crearea unei platforme de petiționare online cu scopul de a promova incluziunea în procesul de luare a deciziilor
7. Înlăturarea proceselor vicioase coruptionale care împiedică recunoașterea permisele de conducere, diplomele de studii și alte acte importante pentru integrarea diasporei în țara de destinație
8. Dinamizarea procesului de negociere a acordurilor de securitate și protecție socială cu restul țărilor unde există o concentrație mare de cetățeni ai Republicii Moldova

9. Susținerea eforturilor celor care vor să deschidă o afacere în Moldova prin:
- a) *Reintegrarea diasporei revenite să aibă loc fără costuri adiționale la repatrierea bunurilor de peste hotare.*
  - b) *mărirea capacităților de finanțare a programelor precum PARE 1+1, digitalizare, ecologizare și subvențiilor în agricultură*
  - c) *moratoriu la controalele de stat pentru primii 2-3 ani de activitate economică pentru afacerile inițiate de către migranți și rudele acestora*
  - d) *micșorarea timpului de procesare a actelor permissive pentru întreprinderile mici și mijlocii*
  - e) *accelerarea dezvoltării platformelor industriale ce ar putea găzdui și afacerile migranților*
  - f) *protejarea afacerilor inițiate de către migranți de către majorările nejustificate ale chiriilor spațiilor comerciale și industriale.*
  - g) *dezvoltarea serviciilor de consiliere pentru potențiali antreprenori și cartografierea potențialelor investiții*
  - h) *crearea, în colaborare strânsă cu organizațiile internaționale de resort (PNUD, OIM, FAO) și autoritățile naționale a mecanismelor de atragere în țară a membrilor diasporei interesați în lansarea business-urilor în domeniul eco în RM și oferire unui mediu de afaceri favorabil acestora*
10. Dezvoltarea și promovarea instrumentelor financiare de atragerea economiilor migranților prin:
- a) *facilitarea obținerii semnăturii digitale pentru a putea face investiții la distanță*
  - b) *lansarea cât mai curând a platformei prin care cetățenii de peste hotare să poată procura valori mobiliare de stat și obligațiuni municipale*
  - c) *promovarea asigurărilor de viață și dezvoltarea unui concept de pensii private*
  - d) *transparentizarea condițiilor pentru creditele ipotecare dedicate migranților*
  - e) *extinderea posibilității de a oferi împrumuturi afacerilor prin intermediul platformelor de crowdfunding*
11. Integrarea în strategiile și planurile de dezvoltare locală a activităților de implicare diasporei în dezvoltarea economică a localităților (ex: servicii locale de consultanță în afaceri și atragere de investiții la nivel local), inclusiv consolidarea capacităților APL în acest sens.
12. Valorificarea potențialului uman și profesional al diasporei prin implicarea acesteia în procesul de luare a deciziilor. Dezvoltarea mecanismului prin care pot fi implicați profesioniști din diaspora part-time sau la distanță pentru:
- a) *a deveni membri consiliile de administrare a întreprinderilor de stat.*
  - b) *a fi implicați în anumite sarcini sau proiecte în cadrul autorităților publice centrale și locale*
  - c) *crearea unui Consiliu Consultativ Local creat din ambasadori băștinași din diferite țări care va colabora cu primarii și cu consiliile locale*

- d) *a oferi expertiză pentru foruri consultative precum Consiliul Economic pe lângă Prim-Ministru*
  - e) *fortificarea relațiilor conexiunii dintre sindicatele din țară și sindicatele țărilor de destinație*
  - f) *reactivarea grupurile de excelență*
  - g) *crearea unui Consiliu al Diasporei pe lângă Prim-ministru sau BRD*
  - h) *integrarea expertizei tehnice și în domeniul politicilor de mediu care posedă reprezentanții diasporei în lucrul instituțiilor naționale responsabile pentru politici climatice (Comisia Națională pentru Schimbări Climatice, Ministerul Mediului și altele)*
13. Crearea Rețelei Asociațiilor de Băștinași, cu suportul CALM, BRD și PNUD Moldova, pentru extinderea la nivel național a modelului de implicare a diasporei în dezvoltarea locală
14. Continuarea și extinderea programelor de suport dedicate implementării de proiecte comunitare (focusate pe modernizarea serviciilor publice și dezvoltare economică) prin intermediul parteneriatelor dintre APL, comunitate și diasporă (ex: programul guvernamentale DAR 1+3, proiectul PNUD/Elveția “Migrație și Dezvoltare Locală”)
15. Intensificarea colaborării cu membrii diasporei axați pe educație și cultură prin:
- a) *Crearea unor huburi de cercetare și predare*
  - b) *Organizarea unui Forum Online cu Ministerul Educației, Ministerul Culturii*
  - c) *Valorificarea generatorilor de idei din diaspora prin susținerea activitatilor, inclusiv finanțare de proiecte - activități*
  - d) *Contribuția diasporei academice la modernizarea curriculei universitare*
  - e) *Consolidarea unei baze de date pentru centrele educaționale din diaspora și schimb de experiență între coordonatori și profesori din școlile românești din diaspora*
16. Dezvoltarea unui ghid de migrație per țară de destinație și distribuirea lui la autoritățile locale pentru informarea populației
17. Dotarea asociațiilor, centrelor educaționale, bisericilor din diaspora cu informații, training relevante referitor la traficul de ființe umane
18. Elaborarea și implementarea a mecanismului de cofinanțare din partea diasporei a acțiunilor naționale de adaptare către schimbările climatice preconizate de noul Plan Național de Adaptare
19. Unificarea eforturilor al membrilor diasporei cu expertiză necesară și autorităților centrale și locale în domeniul valorificării oportunităților pentru acțiunea climatică în RM care se vor deschide datorită aprobării legislației EU Green Deal în Uniunea Europeană.